

Kohtuasi C-118/20**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

3. märts 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

13. veebruar 2020

Kaebaja:

JY

Vastustaja:

Wiener Landesregierung (Viini liidumaa valitsus, Austria)

Verwaltungsgerichtshof

EU 2020/0001-1
(Ra 2018/01/0159)
13. veebruar 2020

Verwaltungsgerichtshof tegi W-s [...] JY kassatsioonkaebuse alusel [...] Verwaltungsgericht Wiener (Viini halduskohus) 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsuse [...] peale Austria kodakondsuse küsimuses, [...] (vastustaja halduskohtus: Viini liidumaa valitsus) järgmise

kohtumääruse

Euroopa Liidu Kohtule (edaspidi „Euroopa Kohus“) esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas sellise füüsilise isiku olukord, kes on nagu põhikohtuasjas kassatsioonkaebuse esitaja loobunud oma olemasolevast kodakondsusest ühes Euroopa Liidu liikmesriigis ja seega ka liidu kodakondsusest, et saada teise liikmesriigi kodakondsus vastavalt kinnitusele tema taotletud teise liikmesriigi kodakondsuse saamise kohta, ja kelle võimalus taastada liidu kodakondsus välistatakse selle kinnituse tagasivõtmisega, kuulub oma olemuse ja tagajärgede

poolt liidu õiguse kohaldamisalasse, mistõttu tuleb kodakondsuse andmise kinnituse tagasivõtmisel järgida liidu õigust?

Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

2. Kas riigi pädevad asutused, sealhulgas vajaduse korral liikmesriigi kohtud peavad liikmesriigi kodakondsuse andmise kohta antud kinnituse tagasivõtmise kohta otsuse tegemise raames tuvastama, kas kinnituse tagasivõtmine, millega välistatakse liidu kodakondsuse taastamine, on asjaomasele isikule olukorra tulemusena tekkivate tagajärgede osas kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega liidu õiguse seisukohalt? [lk 2]

Põhjendused:

Asjaolud ja menetlus põhikohtuasjas

- 1 Kassatsioonikaebuse esitaja taotles 15. detsembril 2008 Austria kodakondsuse saamist. Sel hetkel oli ta Eesti Vabariigi ja seega liidu kodanik.
- 2 Niederösterreichische Landesregierungi (Alam-Austria liidumaa valitsus) 11. märtsi 2014. aasta otsusega kinnitati kassatsioonikaebuse esitajale 1985. aasta kodakondsusseaduse (Staatsbürgerschaftsgesetz) § 11a lõike 4 punkti 2 kohaselt koostoimes §-dega 20 ja 39 Austria kodakondsuse andmist juhul, kui ta tõendab kahe aasta jooksul vabastamist senise päritoluriigi (Eesti Vabariik) kodakondsusest.
- 3 Kassatsioonikaebuse esitaja, kelle peamiseks elukohaks oli vahepeal saanud Viin, esitas kaheaastase tähtaja jooksul Eesti Vabariigi kinnituse, mille kohaselt ta Eesti Vabariigi valitsuse 27. augusti 2015. aasta otsusega vabastati Eesti kodakondsusest. Alates Eesti kodakondsusest vabastamisest on isik kodakondsuseta.
- 4 Viini liidumaa valitsus, kellele oli vahepeal pädevus üle läinud, tühistas 6. juuli 2017. aasta otsusega Alam-Austria liidumaa valitsuse (ametiasutus) 11. märtsi 2014. aasta otsuse kodakondsusseaduse § 20 lõike 2 kohaselt ja jättis kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 alusel rahuldamata kassatsioonikaebuse esitaja taotluse Austria kodakondsuse saamiseks.
- 5 Ametiasutus viitas põhjendamisel, et võttes arvesse pärast Austria kodakondsuse saamise kohta kinnituse saamist toime pandud kahte rasket väärtegu lisaks enne kinnituse saamist sooritatud kaheksale väärtetele, ei vasta kassatsioonikaebuse esitaja enam kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 kohastele kodakondsuse andmise tingimustele.
- 6 Selle otsuse peale esitas kassatsioonikaebuse esitaja kaebuse Verwaltungsgericht Wienile (edaspidi „halduskohus“). [lk 3]

- 7 Halduskohus jättis kaebuse rahuldamata Verwaltungsgerichtshofis vaidlustatud kohtuotsusega ning selgitas, et kassatsioonkaebusele ei anta Austria põhiseaduse artikli 133 lõike 4 kohaselt menetlusluba.
- 8 Halduskohus väitis põhjendusena peamiselt seda, et kinnitus Austria kodakondsuse saamise kohta tuleb kodakondsusseaduse § 20 lõike 2 kohaselt tagasi võtta ka juhul, kui põhjus keeldumiseks tekib alles pärast senisest kodakondsusest vabastamise kohta tõendi esitamist, näiteks konkreetselt kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 kohase kodakondsuse andmise eelduse puudumise korral. Kodakondsuse andmise kontrollimisel on vaja arvestada kodakondsuse taotleja üldise käitumisega, esmajoones tema poolt toimepandud süütegudega. Oluline on, kas sealjuures on tegemist õigusrikkumistega, mis õigustavad järelust, et kassatsioonkaebuse esitaja jätab ka tulevikus järgimata olulised elu, tervise, turvalisuse ning avaliku korra kaitseks või muu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 8 lõikes 2 nimetatud õigushüve kaitseks kehtestatud õigusnormid.
- 9 Pärast kinnituse saamist Austria kodakondsuse andmise kohta trahviti kassatsioonkaebuse esitajat esmalt 1967. aasta mootorsõiduki seaduse (Kraftfahrgesetz) § 134 kohaselt koostoimes § 36 punktiga e mootorsõidukile eeskirjadele vastava tehnoülevaatuse kleebise paigutamata jätmise eest, see rikkumine mõjutab mootorisõidukeid või liikluspolitseid käsitlevate õigusnormide täitmist viisil, mis ohustab avaliku liiklusohutuse kaitsmist. Teiseks juhtis ta mootorsõidukit alkoholihoobes. See kujutab endast teiste liikluses osalejate suhtes iseäranis ohtlikku käitumist ja seda tuleb hinnata märkimisväärse seadusrikkumisena. Need kaks väärtegu koos aastatel 2007 kuni 2013 sooritatud kaheksa väärtega ei võimalda prognoosida õiguspärast käitumist tulevikus. Kassatsioonkaebuse esitaja pikk viibimine Austrias ning tema kutsealane ja isiklik lõimumine ei ole sobivad, et anda seoses tema üldise käitumisega [lk 4] positiivne tulevikuprognos kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 tähenduses.
- Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsust C-135/08: Rottmann, EU:C:2010:104 ei saa kohaldada, kuna kassatsioonkaebuse esitaja oli otsuse tegemise hetkeks juba kodakondsuseta isik ning seetõttu ei olnud ta liidu kodanik.
- Lõpuks esinesid ka „rasked süüteod“, mistõttu on kinnituse tagasivõtmine ja kodakondsuse saamise avalduse tagasilükkamine proportsionaalne meede kodakondsusetuse vähendamise konventsiooni mõttes.
- Seega olid olemas eeldused Austria kodakondsuse andmise kinnituse tagasivõtmiseks kodakondsusseaduse § 20 lõike 2 kohaselt.
- 10 Selle otsuse peale esitati Verwaltungsgerichtshofile asjaomane kassatsioonkaebus. Ametiasutus Verwaltungsgerichtshofis algatatud eelmenetluses kassatsioonkaebusele ei vastanud.

Liidu õiguse asjaomased sätted

- 11 Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) asjasse puutuvad sätted on järgmised:

„TEINE OSA

MITTEDISKRIMINEERIMINE JA LIIDU KODAKONDSUS

[...]

Artikkel 20

(endine EÜ asutamislepingu artikkel 17)

(1) Käesolevaga kehtestatakse liidu kodakondsus. Iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik. Liidu kodakondsus täiendab, kuid ei asenda liikmesriigi kodakondsust.

(2) Liidu kodanikel on asutamislepingutes sätestatud õigused ja kohustused. Neil on muu hulgas:

- a) õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil;

[...] **[lk 5]**

c) õigus saada kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanikud nad on, kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatiliselt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi kodanikud;

[...]“

Liikmesriigi asjakohased õigusnormid

- 12 Austria 1985. aasta kodakondsuseaduse (*BGBI.* nr 311 hetkel kehtivas *BGBI.* I nr 136/2013 redaktsioonis) asjaomased sätted on järgmised:

„**Kodakondsuse andmine**

§ 10. (1) Kui käesoleva föderaalseadusega ei ole ette nähtud teisiti, saab välismaalasele kodakondsuse anda üksnes siis, kui

6. tema senine käitumine näitab, et ta on Austria Vabariigi suhtes positiivselt häälestatud ega kujuta endast ohtu avalikule korrale ja ohutusele või muule Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 8 lõikes 2 nimetatud avalikule huvile.

...

(3) Austria kodakondsust ei tohi anda välismaalasele, kellel on muu riigi kodakondsus, kui ta

1. jätab tegemata oma senisest kodakondsusest vabastamiseks vajalikud toimingud, kuigi need on tema jaoks võimalikud ja nende tegemist võib temalt eeldada, või

[...]

§ 20. (1) Austria kodakondsuse andmist kinnitatakse välismaalasele esialgu tingimusel, et ta kahe aasta jooksul tõendab oma senisest kodakondsusest vabastamist, kui

1. ta ei ole kodakondsuseta isik;
2. ... ja [lk 6]
3. kinnitus võimaldab või võib lihtsustada tal oma senisest kodakondsusest vabastamist.

(2) Kinnitus tuleb tagasi võtta, kui välismaalane ei vasta enam kas või ühele Austria kodakondsuse andmise kohustuslikule tingimusele, v.a § 10 lõike 1 punkt 7 [ei ole käesolevas kohtuasjas oluline].

(3) Kodakondsus, mille kohta kinnitus anti, tuleb anda kohe, kui välismaalane

1. on lahkunud oma senise koduriigi kodakondsusest või
2. tõendab, et tema senisest kodakondsusest vabastamiseks vajalikud toimingud ei olnud tema jaoks võimalikud või ei saanud nende tegemist eeldada.

[...]

[...]“.

Eelotsusetaotluse esitamise õigus

- 13 Verwaltungsgerichtshof on selline liikmesriigi kohus ELTL artikli 267 tähenduses, kelle otsuseid ei ole riigisiseste õigusnormide kohaselt võimalik vaidlustada.
- 14 Verwaltungsgerichtshof on seisukohal, et tema menetluses oleva kassatsioonkaebuse lahendamisel tekivad käesolevas eelotsusetaotluses esitatud ja allpool lähemalt analüüsitud küsimused liidu õiguse tõlgendamise kohta.

Eelotsuse küsimuste selgitus

Sissejuhatav märkus

- 15 Austria kodakondsusõiguse alusena on muu hulgas kehtestatud põhimõte, et võimalusel tuleb vältida mitme riigi kodakondsust. Sellise eesmärgi saavutamisele aitab kaasa kodakondsusseaduse § 10 lõike 3 punkti 1 tingimus, mille kohaselt ei tohi välismaalasele, kes [lk 7] on teise riigi kodanik, anda Austria kodakondsust, kui ta jätab tegemata oma senisest kodakondsusest vabastamiseks vajalikud toimingud, kuigi need on tema jaoks võimalikud ja nende tegemist sai temalt eeldada. Kodakondsusetuse vältimiseks ei võimalda erinevate riikide õiguskorrad esmalt vabastamist nende riikide kodakondsusest. Teisalt ei nõua nad selleks mitte teise riigi kodakondsuse saamist, käesoleval juhul Austria kodakondsuse saamist, vaid neile piisab ainuüksi kinnitusest selle kohta. Kodakondsusseaduse § 20 sätestab kinnituse andmise Austria kodakondsuse andmise kohta, et ka neil juhtudel saaks kodakondsusest vabastada [...].
- 16 Käesoleva kohtuasja eripära seisneb selles, et pärast kinnituse saamist Austria kodakondsuse saamise kohta loobus kassatsioonkaebuse esitaja Eesti kodakondsusest ning seega ka liidu kodakondsusest ning pärast seda võeti kinnitus tagasi.
- 17 Kodakondsusseaduse § 20 lõike 1 kohase kinnitusega Austria kodakondsuse andmise kohta eeldatakse, et – lisaks senisest kodakondsusest vabastamisele – täidab välismaalane kõiki kodakondsuse andmise tingimusi. Sellest tulenevalt on tegemist üksnes teise riigi kodakondsusest vabastamise tõendamisega seotud tingimusliku nõudega kodakondsuse andmise kohta [...]. Kodakondsusseaduse § 20 lõike 2 kohaselt tuleb kinnitus võtta tagasi hoolimata juba tekkinud tingimuslikust nõudest Austria kodakondsuse andmise kohta, kui välismaalane ei vasta enam kas või ühele Austria kodakondsuse saamise kohustuslikule tingimusele [...].
- 18 Kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 kohaselt tuleb Verwaltungsgerichtshofi väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt arvestada kodakondsuse taotleja üldist käitumist, eelkõige tema sooritatud süütegusid. Oluline on, kas sealjuures on tegemist õigusrikkumistega, mis õigustavad [lk 8] järeltust, et kassatsioonkaebuse esitaja jätab ka tulevikus järgimata olulised elu, tervise, turvalisuse ning avaliku korra kaitseks või muu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 8 lõikes 2 nimetatud õigushüve kaitseks kehtestatud õigusnormid. Nimetatud rikkumiste olemusest, raskusest ja sagedusest nähtub asjaomase isiku – võimalik negatiivne – häälestus nende ohtude vältimiseks kehtestatud seaduste suhtes [...].
- 19 [...] [Selgitused Austria kõrgeima astme halduskohtu praktika kohta]
- 20 Sõidukile eeskirjadele vastava tehnõulevaatuse kleebise paigutamata jätmise kujutab endast liikluskorra ja -ohutuse tagamiseks mõeldud kaitsenormide

märkimisväärsed rikkumist, mis võib mõjutada mootorisõidukeid või liikluspolitseid käsitlevate õigusnormide täitmist viisil, mis ohustab avaliku liiklusohutuse kaitsmist [...].

- 21 Verwaltungsgerichtshofi kohtupraktika kohaselt kvalifitseeritakse ka mootorisõiduki juhtimine alkoholi joores selliseks märkimisväärseks liikluskorra ja -ohutuse kaitsenormide rikkumiseks, et ainuüksi see võib tähendada kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 kohast kodakondsuse andmise tingimusele mittevastavust, ilma et selle puhul oleks otsustav jooaste [...]. **[lk 9]**
- 22 Halduskohtu ohuprognos ei ole vaidlustatav eelkõige silmas pidades käesoleva üksikjuhtumi puhul pärast kodakondsuse andmise kohta kinnituse saamist kassatsioonkaebuse esitaja sooritatud väärtegusid ja juba varem sooritatud väärtegusid. Sealjuures tuleb arvestada, et Austria kodakondsuse andmine peab tähendama välismaalase Austria ühiskonda (eduka) lõimumise lõppemist [...]. Kassatsioonkaebuse esitaja ei suutnud oma kassatsioonkaebuses käesoleval juhtumil antud hinnangu vastu esitada mingeid vastuväiteid. Seega ei saa Austria õiguse kohaselt vaielda vastu Austria kodakondsuse andmise kinnituse tagasivõtmise tingimuste lubatavusele ning kodakondsusseaduse § 10 lõike 1 punkti 6 kohaselt Austria kodakondsuse saamiseks esitatud avalduse rahuldamata jätmisele.

Esimene küsimus

- 23 Kokkuvõtlikult on kassatsioonkaebuse esitaja õiguslik seisukoht, et Austria kodakondsuse andmise kinnituse tagasivõtmisele kodakondsusseaduse § 20 lõike 2 kohaselt pärast Eesti kodakondsusest vabastamise kohta tõendi esitamist tuleb kohaldada liidu õigust, kuna selle olemus ja tagajärg on liidu kodakondsuse taastamise tingimusliku nõude kõrvaldamine. Vastavalt Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsusele C-135/08: Rottmann, EU:C:2010:104, eeldab selline tagasivõtmine liidu kodakondsuse taastamise tingimusliku nõude kaotamisega seotud kahju tagajärgede proportsionaalsuse kontrollimist. Seda kohustust ei ole täitnud ei ametiasutus ega halduskohus.
- 24 Halduskohus leidis, et Euroopa Kohtu otsust C-135/08: Rottmann ei kohaldata, kuna see otsus käsitleb Euroopa Liidu kodakondsuse kaotamist, aga kassatsioonkaebuse esitaja ei olnud kinnituse tagasivõtmise otsuse ajal enam liidu kodanik. **[lk 10]**
- 25 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika järgi: „rahvusvahelise õiguse kohaselt on kodakondsuse saamise ja kaotamise tingimuste kindlaksmääramine iga liikmesriigi pädevuses“. „Teatava valdkonna kuulumine liikmesriikide pädevusse“ ei välista, „et liidu õiguse kohaldamisalasse jäävates olukordades ei peaks asjassepuutuvad riigisisised õigusnormid olema liidu õigusega kooskõlas“ (vt Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus C-221/17: Tjebbes jt, EU:C:2019:189,

- punkt 30, viitega Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsusele C-135/08: Rottmann, EU:C:2010:104, punktid 39 ja 41 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 26 „ELTL artikkel 20 annab igapähele, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, liidu kodaniku staatuse, mis vastavalt [Euroopa Kohtu] väljakujunenud kohtupraktikale on liikmesriikide kodanike põhistaatus. Selliste liidu kodanike olukord, kellel on [...] ainult ühe liikmesriigi kodakondsus ja kes pärast selle kodakondsuse kaotust satuvad olukorda, kus nad kaotavad ELTL artikliga 20 antud staatuse ja sellega seotud õigused, kuulub seega oma olemuse ja tagajärgede poolest liidu õiguse kohaldamisalasse. Nii peavad liikmesriigid kodakondsuse valdkonnas oma pädevust teostades järgima liidu õigust“ (vt Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus C-221/17: Tjebbes jt, EU:C:2019:189, punktid 31 ja 32, viitega Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsusele C-135/08: Rottmann, EU:C:2010:104, punktid 42 ja 45 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Euroopa Kohus nõustus sellega liidu kodakondsuse kaotamise ja täpsemalt naturalisatsiooni korras saadud liikmesriigi kodakondsuse tagasivõtmise (äravõtmise) osas (vt Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsus C-135/08: Rottmann, EU:C:2010:104) ning seadusest tulenevalt liikmesriigi kodakondsuse kaotamise osas (vt Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus C-221/17: Tjebbes jt, EU:C:2019:189) isikute puhul, kellel ei ole ühegi teise liikmesriigi kodakondsust. Selle Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei ole ELTL artikliga 20 vastuolus naturalisatsiooni korras antud kodakondsuse tagasivõtmisest tulenev liikmesriigi kodakondsuse kaotus, kui võeti ära pettuse teel saadud kodakondsus või see toimus [lk 11] selle liikmesriigi seadusest tulenevalt, kui riiklikud ametiasutused või liikmesriigi kohtud kontrollisid selle kaotuse tagajärgi asjaomase isiku olukorrale ning vajaduse korral tema perekonnaliikmetele liidu õiguse seisukohalt arvestades kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega.
- 28 Käesoleval juhul kinnitas ametiasutus kassatsioonkaebuse esitajale tema Austria kodakondsuse saamise taotluse alusel esmalt kodakondsusseaduse § 20 lõike 1 kohaselt kodakondsuse saamist tingimusel, et ta esitab kahe aasta jooksul tõendi Eesti kodakondsusest vabastamise kohta.
- 29 Kinnitusega sai kassatsioonkaebuse esitaja kodakondsuse saamiseks tingimusliku nõude, mille tingimuseks on vaid määratud tähtaja jooksul Eesti kodakondsusest vabanemise kohta tõendi esitamine [...].
- 30 Kinnituse alusel loobus kassatsioonkaebuse esitaja, kellel ei olnud ühegi teise liikmesriigi kodakondsust, omal algatusel Eesti kodakondsusest. Seeläbi loobus ta omal algatusel liidu kodakondsusest, et vastavalt ametiasutuse kinnitusele saada pärast senisest kodakondsusest vabastamise tõendi esitamist Austria kodakondsus ja sellega seonduvalt (uuesti) liidu kodakondsus.
- 31 [...] [üleliigne lause]
- 32 Verwaltungsgerichtshofi jaoks on halduskohtu otsuse läbivaatamisel alati määrav vaidlustatud otsuse tegemise ajal esinenud faktilised ja õiguslikud asjaolud [...]

[lk 12] [...]. Seepärast peab Verwaltungsgerichtshof lähtuma sellest, et kassatsioonkaebuse esitaja ei olnud määraval ajahetkel, st kinnituse tagasivõtmise ajal, liidu kodanik.

- 33 Seega on menetluse eripära see, et kassatsioonkaebuse esitaja ei olnud tagasivõtmise hetkel enam liidu kodanik. Vastupidi enne viidatud Euroopa Kohtu praktikale kohtuasjades C-135/08: Rottmann ja C-221/17: Tjebbes jt ei ole menetluse esemeks olev otsus seotud liidu kodakondsuse kaotamisega. Pigem kaotab kassatsioonkaebuse esitaja kinnituse tagasivõtmisega seoses Austria kodakondsuse saamiseks esitatud taotluse tagasilükkamisega tingimuslikult saadud nõude taastada varem omal kaalutlusel loobunud liidu kodakondsus.
- 34 Küsitav on, kas ka see olukord kuulub oma olemuse ja tagajärgede poolest liidu õiguse kohaldamisalasse ning ametiasutus peab asjaomase otsuse tegemisel järgima liidu õigust, kuigi kassatsioonkaebuse esitaja ei olnud määraval ajahetkel, st kinnituse tagasivõtmise ajal enam liidu kodanik ning menetluse esemeks oleva otsusega ei ole seotud mitte liidu kodakondsuse kaotamine, vaid enne omal algatusel loobunud liidu kodakondsuse taastamise tingimusliku nõude kõrvaldamine.
- 35 Euroopa Kohus pidas liidu õiguse kohaldatavuse jaoks oluliseks, et liidu kodanikud satuvad olukorda, kus nad „kaotavad ELTL artikliga 20 antud staatuse ja sellega seotud õigused“ (vt Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus C-221/17: Tjebbes jt, C-221/17, EU:C:2019:189, punkt 32). Kohtuasjas Tjebbes jt leidis kohtujurist, et tegemist oli „olukorraga, mis võib selle staatuse kaotuse kaasa tuua“ või liidu kodakondsuse kaotamisega (vt kohtujuristi 12. juuli 2018. aasta ettepanek kohtuasjas C-221/17: Tjebbes jt, punktid 28 ja 44). Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale „on liikmesriikide kodanike põhistaatus olla liidu kodanik“ (vt Euroopa Kohtu 13. juuni 2019. aasta otsus C-22/18: TopFit ja Biffi, EU:C:2019:497, punkt 28). **[lk 13]**
- 36 Nii leidis Euroopa Kohus: „Reservatsioon, mille kohaselt tuleb järgida liidu õigust, ei riiva Euroopa Kohtu tunnustatud [...] rahvusvahelise õiguse põhimõtet, mille järgi on kodakondsuse saamise ja kaotamise tingimuste kindlaksmääramise pädevus liikmesriikidel, vaid kinnitab põhimõtet, et mis puudutab liidu kodanikke, on selle pädevuse teostamine niivõrd, kuivõrd see mõjutab liidu õiguskorrast tulenevaid ja sellega kaitstavaid õigusi – nagu kodakondsuse äravõtmise puhul, millega on tegemist põhikohtuasjas – allutatud liidu õigusele vastamise osas kohtulikule kontrollile“ (vt Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsus C-135/08: Rottmann, ELT:2010,104, punkt 48). Sellega rõhutas Euroopa Kohus, et liidu õigust tuleb pidada silmas vaid „liidu kodanike puhul“.
- 37 [...] [üleliigne]. Kinnituse tagasivõtmise kohta otsuse tegemise jaoks määraval ajal ei olnud kassatsioonkaebuse esitaja enam Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik ja seega ka mitte liidu kodanik. Verwaltungsgerichtshof leiab, et sellest tuleneb, et käesolev olukord ei kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse, millest lähtus käesolevas asjas ka halduskohus.

Teine küsimus

- 38 Kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele jaatavalt, esitab Verwaltungsgerichtshof täiendava küsimuse, kas see tähendab, et Austria pädevad asutused ja kohtud pidid selle otsuse puhul kontrollima Euroopa Kohtu praktika tähenduses, kas kinnituse tagasivõtmine, mis takistab liidu kodakondsuse taastamist, on liidu õiguse seisukohast kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, arvestades tagajärgi asjaomase isiku olukorrale.
- 39 Euroopa Kohus on oma praktikas nõudnud vastavat proportsionaalsuse kontrollimist liikmesriigi kodakondsuse kaotamise osas, kui sellega kaasneb liidu kodaniku staatuse kaotamine [lk 14] (vt Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsus C-135/08: Rottmann, EU:C:2010:104; Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus C-221/17: Tjebbes jt, EU:C:2019:189). Selle kohtupraktika kohaselt nõuab niisugune analüüs, et hinnatakse puudutatud isiku ning tema perekonna isiklikku olukorda, et määrata kindlaks, kas kõnesoleva liikmesriigi kodakondsuse kaotusel, kui sellega kaasneb liidu kodaniku staatuse kaotus, on tagajärgi, mis liikmesriigi seadusandja taotletavaid eesmärke arvestades mõjutaksid, liidu õiguse vaatepunktist, eaproportsionaalselt selle isiku perekonna- ja tööelu normaalset arengut. Niisugused tagajärjed ei või olla hüpoteetilised ega juhuslikud (Euroopa Kohtu otsus C-221/17: Tjebbes jt, EU:C:2019:189, punkt 44).
- 40 Kuna Euroopa Kohus kohustab ka selliste otsuste puhul nagu põhikohtuasjas riiklike ametiasutusi ja kohtuid liidu õigust järgima, on Verwaltungsgerichtshofi jaoks loogiline, et vaja on ülalkirjeldatud proportsionaalsuse kontrollimist liidu õiguse seisukohalt.
- 41 Sellega seoses on Verwaltungsgerichtshofi jaoks küsitav, kas liidu õiguse seisukohalt võib proportsionaalsuse jaoks olla määrava tähtsusega vaid see, et füüsiline isik on loobunud oma liidu kodakondsusest ja seeläbi ise lõpetanud liikmesriigi „ja tema kodanike vahelise erilise solidaarsuse ja lojaalsuse suhte ning vastastikused õigused ja kohustused, mis on kodakondsuse suhte alus“ (vt Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus Tjebbes jt, EU:C:2019:189, punkt 33).

Olulisus käesoleva menetluse jaoks

- 42 [...] [üleliigne]
- 43 Halduskohus kontrollis küll juba tagasivõtmise proportsionaalsust seoses kassatsioonkaebuse esitaja kodakondsusetusega, pidades silmas [lk 15] kodakondsusetuse vähendamise konventsiooni, ning leidis, et kassatsioonkaebuse esitaja sooritatud süütegude tõttu on otsus proportsionaalne. Halduskohus ei ole aga kontrollinud kinnituse tagasivõtmise tagajärgede proportsionaalsust asjaomase isiku ja vajaduse korral tema pereliikmete jaoks liidu õiguse seisukohalt, kuna kohus leidis, et Euroopa Kohtu nimetatud praktika ei kuulu kohaldamisele.

- 44 Eelotsuse küsimuste selgitamine on seepärast Verwaltungsgerichtshofis menetletava kassatsioonkaebuse lahendamiseks õiguslikult oluline.

Vahekokkuvõte

- 45 Kuna liidu õiguse kohaldamine ja selle tõlgendamine ei näi piisavalt selge, et puuduks mõistlik kahtlus (vt Euroopa Kohtu 6. oktoobri 1982. aasta otsus C-283/81: Srl C.I.L.F.I.T. jt, EU:C:1982:335), esitatakse eespool sõnastatud eelotsuse küsimused ELTL artikli 267 kohaselt eelotsusemenetluses.

Viinis 13. veebruaril 2020

TÖÖDOKUMENT